

Моніторинг як складова управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств

На сучасному етапі головною умовою досягнення ефективності управління інвестиційною діяльністю підприємства стає наукове застосування методів планування, моніторингу та контролю інвестицій. З метою досягнення високого рівня управління інвестиційною діяльністю необхідно впроваджувати таку систему управління, де кожному рівню управління будуть відповідати чітко визначені обов'язки та повноваження.

Інструментом управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарського підприємства, спрямованим на оперативне виявлення відхилень фактичних результатів від передбачених та причин цих відхилень, є моніторинг.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, сільськогосподарське підприємство, моніторинг, інструмент управління.

Е.А. ОСАДЧА,

к.э.н., ст. преподаватель кафедры финансов и финансово-экономической безопасности,
Украинский государственный университет финансов и международной торговли

Мониторинг как составляющая управления инвестиционной деятельностью сельскохозяйственных предприятий

На современном этапе главным условием достижения эффективности управления инвестиционной деятельностью предприятия становится научное применение методов планирования, мониторинга и контроля инвестиций. С целью достижения высокого уровня управления инвестиционной деятельностью необходимо внедрять такую систему управления, где каждому уровню управления будут отвечать четко определенные обязанности и полномочия.

Инструментом управления инвестиционной деятельностью сельскохозяйственного предприятия, направленным на оперативное выявление отклонений фактических результатов от предусмотренных и причин этих отклонений, является мониторинг.

Ключевые слова: инвестиционная деятельность, сельскохозяйственное предприятие, мониторинг, инструмент управления.

О.А. ОСАДЧА,

candidate of economic sciences, senior lecturer in finance and financial and economic security
Ukrainian State University of Finance and International Trade

Monitoring as a component of management of investment activity of agricultural enterprises

At the present stage the main condition for the achievement of effectiveness of management of investment activity of enterprises is the application of scientific methods of planning, monitoring and control of investments. With the aim of achieving a high level of management of investment activity, it is necessary to implement such a management system, where each level of management will meet clearly defined responsibilities and powers.

The tool of management of investment activity of agricultural enterprises, aimed at the timely detection of deviations of actual results from planned and the reasons of these deviations is monitoring.

Постановка проблеми. Основи організації управління інвестиційною діяльністю на сільськогосподарських підприємствах у частині побудови та застосування сучасних форм організаційних структур управління ними дозволяє подолати певну консервативність організаційних структур аграрних підприємств, а також сприяє активізації інвестиційної діяльності та більш ефективному використанню їх потенціалу.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Вагомий внесок у теорію інвестиційної діяльності та розвиток інструментів забезпечення інвестиційного процесу в сільськогосподарських підприємствах зробили М.І. Кісіль, П.А. Лайко, Ю.О. Лупенко, А.С. Музиченко, А.А. Пересада, В.В. Россоха, П.А. Стецюк, П.Т. Саблук, А.В. Чупіс та інші українські дослідники.

Однак ще не всі проблеми інвестиційної діяльності, особливо в сільськогосподарських підприємствах, були досліджені. Крім того, із розвитком ринкової економіки з'являються нові проблеми, які потребують наукових досліджень і практичних рішень.

Мета статті – розкрити роль методу моніторингу в підвищенні ефективності управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств.

Виклад основного матеріалу. Одним з інструментів управління процесом реалізації інвестиційної діяльності в сільськогосподарських підприємствах, спрямованих на оперативне виявлення відхилень фактичних результатів цих робіт від передбачених та причин цих відхилень, є їхній моніторинг.

У системі моніторингу інвестиційної діяльності щодо виконання поставленого завдання можна виділити такі основні етапи:

- побудова системи інформаційних звітних показників за кожним об'єктом моніторингу та визначення очікуваних стандартів в системі показників;
- оперативний аналіз поточних результатів і порівняння поточних показників з плановими;
- виявлення основних причин відхилень фактичних показників від планових а також визначення потенціалу інвестицій;
- формування звіту за результатами порівняння.

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

Здійснювати моніторинг можна за такими складовими, як строки, витрати, якість та інші. Даний перелік можна розширювати відповідно до специфіки інвестиційної діяльності. В залежності від стадії реалізації інвестиційної програми склад показників та об'єктів моніторингу може змінюватись. Однак основні з них можна представити у вигляді системи показників ефективності інвестиційних діяльності в цілому. На наш погляд, у сільськогосподарських підприємствах на даному етапі може застосуватися методика збалансованої системи показників (BSC) та ключових показників ефективності (KPI), що забезпечує найбільшу ефективність моніторингу інвестиційних процесів.

Процес моніторингу інвестиційної діяльності на основі BSC та KPI можна представити по наступних етапах: формування KPI інвестиційної програми підприємства на засадах BSC; моніторинг KPI інвестиційної програми; аналіз KPI інвестиційної програми; заходи щодо ліквідації виявлених проблем та підвищення ефективності інвестиційної програми.

Один з головних принципів BSC полягає у збалансованості системи показників, що включає:

- фінансові показники ефективності (чиста приведена вартість (NPV); – норма рентабельності інвестицій (IRR); – період окупності (PP); – додана економічна вартість (EVA);
- показники що описують зовнішнє оточення підприємства (політична стабільність; – податкова система; – рівень інфляції та стабільність валюти);
- внутрішнє середовище сільськогосподарського підприємства характеризують слідуючі показники (якість продукції; – рівень забезпеченості ресурсами – тощо);
- четверта група показників дозволяє оцінити здатність підприємства до розвитку та вдосконалення (– інноваційна ефективність; соціальна та – екологічна ефективність).

Формування KPI включає такі етапи:

- визначення ключових показників ефективності, за якими буде проводитись моніторинг, з урахуванням поточної ситуації та цілей інвестиційної програми, яку необхідно реалізувати на даному етапі;
- визначення вагомості кожного KPI (коефіцієнти відносної важливості показників), тобто показати вагомість кожного з показників, яка визначається у відсотках;
- визначення базисного рівня KPI (BKPI) – найгірше можливе значення показника. Якщо значення показника нижче ніж базисне, виникає загроза щодо можливості подальшої реалізації інвестиційної програми;
- визначення нормативного рівня KPI (PKPI) – це мінімальне значення KPI, яке забезпечує виконання цілей інвестиційного діяльності в заплановані строки;
- визначення цільового рівня KPI (TKPI) – це понаднормове значення KPI, якого бажано досягти яке дозволяє виявити реальні перспективи підвищення ефективності інвестиційної програми;
- визначення фактичного (реального) значення KPI (FKPI);
- розрахунок індексу KPI (IKPI) для кожного показника, що дозволяє обчислити рівень результату відносно плану. Якщо індекс KPI вище 100%, план за даним показником перевищено; якщо $80\% < KPI < 100\%$, план не виконано (з можливістю подальшої реалізації проекту); якщо $KPI < 80\%$, план не виконано і подальша реалізація проекту майже неможлива.

За допомогою індексів значення KPI приводяться до єдиної шкали, що дозволяє порівнювати результати інвестиційної програми за різними показниками та розраховувати загальний коефіцієнт ефективності;

- розрахунок коефіцієнту ефективності (EF), який дозволяє визначити середній результат інвестиційного проекту за період моніторингу з урахуванням всіх KPI та їх вагомості (vKPI).

Висновки

Моніторинг інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств ґрунтується на засадах збалансованої системи показників (BSC) та ключових показників ефективності (KPI). За цією методикою управління інвестиційною діяльністю (програмами, проектами) запропоновано виокремити основні KPI за кожною груп показників: перша група характеризує фінансові показники проектів та включає чисту приведену вартість (NPV), норму рентабельності інвестицій, (IRR), період окупності (PP) та додану економічну вартість (EVA). Друга група дозволяє проаналізувати показники зовнішнього середовища (зокрема політичну стабільність, рівень інфляції та стабільність валюти, податкову систему). третя група включає такі показники, якість продукції (робіт, послуг), рівень забезпеченості ресурсами, виконання бюджету проекту та характеризує внутрішнє середовище; четверта група дозволяє оцінити готовність до розвитку (вдосконалення) і включає соціальну ефективність, інноваційну ефективність та екологічну ефективність. Моніторинг інвестиційних проектів за даними групами показників забезпечує можливість комплексно підходити до виявлення їх вузьких місць, запобігати виникненню і розвитку можливих негативних наслідків інвестування та підвищувати ефективність управління інвестиційними проектами в цілому.

Список використаних джерел

1. Зленко О.В. Запровадження нових механізмів кредитування сільськогосподарських товаровиробників [Електрон. ресурс] / О.В. Зленко. – Режим доступу http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/Agroin/2010_7-9/ZLENKO.pdf
2. Іртищева І.О. Фінансово-кредитне забезпечення аграрного сектору: питання теорії і практики: [монографія] / І.О. Іртищева, М.І. Стегней. – Миколаїв: Дизайн та поліграфія, 2009. – 153 с.
3. Непочатенко О.О. Кредитне забезпечення поточної діяльності сільськогосподарських підприємств / О.О. Непочатенко, Н.В. Бондаренко // Економіка АПК. – 2011. – №5. – С. 91–97.
4. Офіційний сайт Райффайзен Банк Аваль [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.val.ua>
5. Офіційний сайт ПАТ «Мегабанк» [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.megabank.net/ua>
6. Про банки і банківську діяльність: закон України №2121-III від 07.12.2000 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
7. Сільське господарство України [Електрон. ресурс]: посібник для виробника. – Режим доступу: www.lol.org.ua
8. Стецюк П.А. Фінансові проблеми розвитку аграрного виробництва / П.А. Стецюк, О.Є. Гудзь // Економіка АПК. – №4. – 2012. – С. 73–78.